

YTTRANDE

Datum
2024-08-28Referens
RUN-00254-2024Kulturdepartementet,
Ku2024/00602

Remissyttrande över betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34)

Sammanfattning

Region Norrbotten motsätter sig förslaget att ta bort kravet på att stärka den journalistiska bevakningen av hela landet. Stora delar av Sverige anser vi redan idag är undermåligt bevakade och därför behövs snarare en förstärkning av den journalistiska bevakningen.

Region Norrbotten motsätter sig förslaget att ta bort begreppet *en bevakning av hela landet* av oron att det kan leda till en (ytterligare) utarmning av kunskapen om hela Sverige. Region Norrbotten anser att villkoret angående *jämställdhet och mångfald* som har ställts upp sedan 2014 fortsatt bör ingå i både demokratibestämmelsen och i villkoret för programverksamheten och att angivna skäl att ta bort villkoret inte är tillräckliga.

Region Norrbotten ställer sig positiva till förslaget om stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken samt ser positivt på att betänkandet genomsyras av ett barnrättsperspektiv.

Region Norrbotten motsätter sig förslaget på att utreda en sammanslagning av SR, SVT och UR då en sammanslagning skulle försämra lokal- och glesbygdsbevakning. Regionen befarar även att det skulle göra public service mer sårbart mot fientliga intressen.

Region Norrbotten befarar att en sänkning av medelstillelningen från två procent till en procent 2031–2033 innebär en försämring av bevakning och utbud vilket i förlängningen kan försvaga public service roll som förebild för den demokratiska värdegrunden.

Region Norrbottens synpunkter

8.4.6 Journalistik för hela landet

Norrbotten är ett geografiskt område som historiskt sett varit svagt bevakat. När Norrbotten får utrymme är det ofta i syftet att visa på något annorlunda eller kontrastera till livet i södra Sveriges större städer.

I Norrbotten finns stora naturtillgångar som är av stor vikt för Sverige. Här sker just nu en industriomställning som beräknas kunna öka Sveriges BNP med två-tre procent och även påverka klimat och demografi positivt. Det är av stor vikt att

public service bevakar Norrbotten liksom andra områden utanför storstadsregionerna. Vårt Sverige ser ut på olika sätt på olika platser och alla delar av vårt land måste vara synliga och bevakade.

8.4.7 Speglingsuppdraget

Region Norrbotten befarar att genom att ta bort begreppet *en bevakning av hela landet* får man en ytterligare försämrade bevakning och därmed kan det leda till en försämrade kunskap om hela Sverige för befolkningen. Stora delar av Sverige anser är redan idag undermåligt bevakade och därför behövs snarare en förstärkning av begreppet, liksom den journalistiska bevakningen av redan svagt bevakade områden.

Region Norrbotten anser att villkoret att programverksamheten ska bedrivas ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ska kvarstå. Kommittén hänvisar till svårigheter i redovisning samt att villkoret riskeras att misstolkas som ett krav på kvotering. Region Norrbotten anser ej att de skäl som kommittén hänvisar till är tillräckliga för en ändring av nuvarande villkor. Region Norrbotten vill understryka att villkoret angående jämställdhet och mångfald som har ställts upp sedan 2014 fortsatt bör ingå i både demokratibestämmelsen och i villkoret för programverksamheten.

8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk

Region Norrbotten ställer sig positiva till förslaget att stärka kvaliteten i utbudet på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk.

Region Norrbotten ser även positivt på att betänkandet genomsyras av ett barnrättsperspektiv. Viktiga aspekter som lyfts fram är bland annat att det pedagogiska dramautbudet för barn behöver öka liksom program om vetenskap och forskning för både skolan och allmänheten. Regionen vill understryka vikten av att public service vid extraordinära händelser har möjlighet att snabbt nå fram till barn och unga, med pedagogiskt och målgruppsanpassat programinnehåll, och i de kanaler eller plattformar där de befinner sig.

17.4 Organisationen av public service-verksamheten

Region Norrbotten motsätter sig förslaget att utreda en sammanslagning av SR, SVT och UR. Regionen befarar att en konsolidering skulle försämrade lokal- och glesbygdsbevakningen samt att det även skulle göra public service mer sårbart mot otillbörlig informationspåverkan och andra fientliga aktiviteter.

Public service har som oberoende och allsidig granskare och samhällsinformatör en nyckelroll att spela för att Sverige ska ha ett starkt psykologiskt försvar i såväl fredstid som krig. Tre självständiga organisationer med egna resurser i form av medarbetare med bred samhällskunskap, robust teknik och geografisk spridning är därför värdefullt både vid normala förhållanden och vid eventuellt ovälkommet bortfall av en eller flera kommunikationskanaler eller plattformar.

19.6 Överväganden och förslag

Region Norrbotten befarar att en sänkning av medelstilldelningen från två procent till en procent 2031–2033 innebär en försämrade av bevakning och utbud. Granskande och väl underbyggd journalistik och programutbud är resurskrävande och medelstilldelningen bör därför värnas.

Region Norrbotten anser att en beräkning av hur taket för public service-avgiften kommer att påverkas av förslaget till medelstildelning är förenad med stor osäkerhet. Detta inte minst mot bakgrund av att tillståndsperioden är så lång som åtta år.

Övriga synpunkter

Närvaro på andra plattformar än public service egna

Att begränsa möjligheten för public service att möta befolkningen på de plattformar där de konsumerar medier är att på sikt riskera att urholka kännedomen och därmed också förtroendet för public service. Vikten av att det innehåll som public service producerar når så många som möjligt i befolkningen måste överväga den risk för negativ konkurrenspåverkan som nämns.

Att begränsa public services närvaro på andra plattformar är att bakbinda redaktioner inom public service. Liknande krav ställs inte på andra aktörer i samhället, vare sig inom offentlig eller privat sektor. Plattformarna själva välkomnar så klart att olika innehållsproducenter finns just i deras kanal.

Det är särskilt viktigt i dessa tider av risk för desinformation att en oberoende och allsidig bevakning finns tillgänglig för befolkningen och att inte minst Sveriges ungdomar som befinner sig på andra plattformar får ta del av faktagranskade nyheter.

Kommittén skriver tidigare i rapporten att innehåll producerat i Sverige på svenska inte kan ersättas av innehåll producerat i andra länder. Det skrivs också om hur det svenska språket utmanas av anglosaxiskt innehåll och att det är viktigt att public service värnar om svenskan. Många av de grupper som tar del av innehåll på internet gör det i kanaler som är ägda av företag i andra länder. Region Norrbotten ställer sig frågande till hur public service ska lyckas med sitt uppdrag kring att nå ut med sitt högkvalitativa innehåll på svenska om de inte får vara där konsumenterna finns.

Textanvändning

Kommittén lyfter SVT:s textanvändning som ett konkurrensproblem eftersom dagstidningarna har sitt material bakom olika betalväggar. Det här är en tillgänglighetsfråga och att minska SVT:s textanvändning riskerar att förhindra människor att ta del av oberoende och allsidig information.

Att det går att ta del av nyheter på olika sätt (text, ljud och rörlig bild) utan att betala är viktigt och grundläggande i ett demokratiskt och jämställt samhälle.